

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 24g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a unui text din articolul 974 alin.
(4) din Codul civil

(efectul declarației de compensare)

CHIȘINĂU

1 august 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 8 februarie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 1 august 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „și produce efecte din momentul recepționării declarației” din articolul 974 alin. (4) din Codul civil, ridicată de dl Radu Costin, în interesele băncii comerciale „Moldova-Agroindbank” SA, în dosarul nr. 2ri-706/2023, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de domnul judecător Eugeniu Clim și doamnele judecătore Steliana Iorgov și Olga Cojocar de la Curtea de Apel Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. În anii 2019 și 2020, între Moldova-Agroindbank SA și „Arbomax” SRL au fost încheiate două contracte de credit, iar pentru asigurarea rambursării creditelor, achitarea dobânzii și a plăților aferente, *Arbomax* a gajat în beneficiul băncii mai multe bunuri.

4. Prin Hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul central din 28 februarie 2023, în privința *Arbomax* a fost intentat procesul de insolvență.

5. La 29 martie 2023, *Moldova-Agroindbank* a formulat o cerere privind admiterea creanțelor față de *Arbomax* aflată în proces de insolvență.

6. La 10 mai 2023, administratorul insolvenței a depus la instanța de judecată tabelul definitiv al creanțelor creditorilor *Arbomax*. Potrivit acestui tabel, creanța *Moldova-Agroindbank* nu a fost admisă de către administratorul insolvenței.

7. La 19 mai 2023, *Moldova-Agroindbank* a formulat o contestație împotriva neadmiterii creanței în tabelul definitiv al creanțelor.

8. Prin Încheierea Judecătoriei Chișinău din 23 noiembrie 2023 s-a respins ca neîntemeiată contestația depusă de către *Moldova-Agroindbank*. La 7 decembrie 2023, *Moldova-Agroindbank* a formulat un recurs împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău.

9. La 24 ianuarie 2024, reprezentantul *Moldova-Agroindbank* a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „și produce efecte din momentul recepționării declarației” din articolul 974 alin. (4) din Codul civil.

10. Prin Încheierea din 30 ianuarie 2024, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

11. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 127 Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

(3) Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

(4) Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.”

12. Prevederile relevante ale Codului civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002, sunt următoarele:

Articolul 974

Dispoziții generale cu privire la compensare

(1) Compensarea este stingerea reciprocă a unei obligații și a unei creanțe opuse, certe, lichide, de aceeași natură și exigibile.

(2) Termenul suplimentar acordat pentru plata unei creanțe scadente nu împiedică compensarea.

(3) Compensarea este posibilă și atunci când creanțele nu sunt scadente, dar titularii lor consimt.

(4) Compensarea se face prin declarație față de cealaltă parte și produce efecte din momentul recepționării declarației. Declarația nu produce efecte dacă este afectată de modalități sau dacă contravine dispozițiilor prezentei secțiuni.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării privind excepția de neconstituționalitate

13. Autorul excepției menționează că recepționarea declarației de compensare produce efecte imediate care ar conduce la pierderea proprietății, chiar dacă această compensare este ilegală, adică nu este certă, lichidă și exigibilă.

14. Autorul notează că textul contestat nu este previzibil, deoarece instituie o incertitudine în privința dreptului de proprietate asupra creanțelor. Astfel, partea care a recepționat declarația ar fi lipsită de proprietatea sa, doar că creanța sa a fost compensată. Un astfel de mecanism ar presupune mai multe abuzuri în vederea lipirii de anumite creanțe a persoanelor de bună-credință.

15. Astfel, în opinia autorului, norma contestată este contrară articolelor 23, 26, 46, 54 și 127 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul civil, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

19. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „și produce efecte din momentul recepționării declarației” din articolul 974 alin. (4) din Codul civil. Curtea admite că instanța va aplica prevederile criticate în cauza pe care o examinează. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

20. Curtea reține că autorul sesizării a menționat incidența articolelor 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*), 54

(*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție.

21. În jurisprudența sa, Curtea a notat că articolele 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (DCC nr. 153 din 14 noiembrie 2023, § 19).

22. Curtea observă că legislatorul a stabilit la articolul 974 alin. (1) din Codul civil că compensarea este stingerea reciprocă a unei obligații și a unei creanțe opuse, certe, lichide, de aceeași natură și exigibile. Astfel, compensarea reprezintă un mod simplificat de executare a obligațiilor reciproce între două persoane, fiecare dintre ele având, concomitent, atât calitatea de creditor într-o obligație, cât și calitatea de debitor al celeilalte. Totuși, legislatorul a condiționat ca creanța să fie certă, lichidă, de aceeași natură și exigibilă. Aceste condiții cumulative reprezintă o garanție pentru apărarea dreptului de proprietate al părților implicate în operațiunea de compensare.

23. De asemenea, legislatorul a menționat și momentul în care compensarea operează în raport cu părțile implicate. Declarația privind compensarea făcută de una din părți produce efecte juridice și stinge obligațiile reciproce din momentul recepționării declarației de către cealaltă parte, dacă ea nu este afectată de modalități și nu contravine dispozițiilor legale. Astfel, din momentul/data recepționării declarației privind compensarea recepționarul poate întreprinde acțiuni în vederea apărării unui eventual drept afectat.

24. Cu referire la argumentul autorului că textul contestat i-ar încălca dreptul de proprietate garantat de articolele 46 și 127 din Constituție, Curtea notează că dreptul de proprietate nu este un drept absolut, poate suporta limitări și este susceptibil de ingerințe ale statului în ceea ce privește exercitarea atributelor sale. Limitarea exercițiului acestui drept poate fi impusă de necesitatea asigurării unui echilibru între interesele individuale și interesul general, iar uneori are ca scop protecția drepturilor și a libertăților altor persoane.

25. Curtea notează că dreptul național trebuie să-i ofere persoanei posibilitatea de a-și prezenta cazul în fața unei autorități competente care să se pronunțe în privința măsurii care aduce atingere dreptului său de proprietate. Statul are obligația de a institui proceduri judiciare care implică garanții suficiente și care le permit instanțelor naționale să soluționeze în mod eficient și corect orice litigii între persoane private, precum și între indivizi și stat (a se vedea DCC nr. 43 din 31 martie 2022, § 32; DCC nr. 110 din 6 septembrie 2022, § 31). În prezenta cauză, persoana interesată, care consideră că prin compensare îi este lezat dreptul de proprietate, poate formula o acțiune în instanța de judecată pentru declararea nulă a acesteia. În analiza sa abstractă, Curtea notează că norma contestată nu presupune lipsirea automată a persoanei de proprietatea sa, iar posibilitatea de a contesta eventuala compensare în instanță reprezintă o garanție procesuală împotriva arbitrarului.

26. În prezenta cauză, Curtea observă că autorul sesizării a formulat o contestație pe baza articolului 144 din Legea insolvenței, iar încheierea instanței de insolvență pe această cauză a contestat-o cu recurs. Astfel, până la judecarea irevocabilă a contestației, instanța de recurs va putea verifica legalitatea încheierii instanței de insolvență, va putea, *inter alia*, admite recursul, casa integral sau parțial încheierea și soluționa prin decizie problema, adică să declare nulă compensarea și să considere creanța ca fiind admisă parțial sau integral. Prin urmare, creditorul la susținerea recursului poate invoca neîndeplinirea condițiilor compensației și poate prezenta argumente pentru a-i fi validată creanța.

27. Cu referire la incidența articolului 26 din Constituție, autorul nu a prezentat argumente care să demonstreze caracterul contradictoriu al prevederilor contestate în raport cu normele constituționale. Curtea reține că simpla enumerare a normelor constituționale, în lipsa argumentelor care ar fundamenta pretinsa relație de contrarietate a dispozițiilor legale criticate față de acestea, nu poate fi considerată o veritabilă critică de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 104 din 29 august 2023, § 23).

28. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „și produce efecte din momentul recepționării declarației” din articolul 974 alin. (4) din Codul civil, ridicată de dl Radu Costin, în interesele băncii comerciale „Moldova-Agroindbank” SA, în dosarul nr. 2ri-706/2023, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 1 august 2024
DCC nr. 91
Dosarul nr. 24g/2024*